

Sygn. akt. I ACa 360/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 listopada 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie Wydział I Cywilny w składzie:

<u>Przewodniczący</u>	SSA Marek Klimczak
Sędziowie:	SA Jan Sokulski SA Dariusz Mazurek (spraw.)
Protokolant:	st. sekr. sądowy Aleksandra Szubert

po rozpoznaniu w dniu 7 listopada 2013 r. na rozprawie

sprawy z powództwa **K. R.**

przeciwko **A. K.**

o zachówek

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Przemyślu

z dnia 27 marca 2013 r., sygn. akt I C 861/12

I. **o d d a l a** apelację,

II. **z a s ą d z a** od powódki na rzecz pozwanego kwotę 2.700 zł (dwa tysiące siedemset) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

UZASADNIENIE

Powódka K. R. w pozwie skierowanym przeciwko A. K. domagała się zasądzenia od pozwanego kwoty 100 000 zł z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu tytułem zachowku należnego powódce po zmarłych rodzicach.

Pozwany wnosił o oddalenie powództwa argumentując, że roszczenie powódki uległo przedawnieniu.

Sąd Okręgowy w Przemyślu rozstrzygając o żądaniu pozwu wyrokiem z dnia 27 marca 2013r. powództwo oddalił i zasądził od powódki na rzecz pozwanego kwotę 3 600 zł tytułem kosztów procesu.

W uzasadnieniu wyroku wskazał, że oparł rozstrzygnięcie o następujące ustalenia faktyczne: K. R. jest córką M. K., która zmarła a spadek po niej nabył w całości na podstawie testamentu pozwany A. K. – syn spadkodawczyni. Spadkodawczyni przed śmiercią darowała pozwanemu gospodarstwo rolne położone w R. o łącznej powierzchni 0,7115 ha. Jak ustalił Sąd Okręgowy na skutek pozwu wniesionego przez K. R. przed Sądem Okręgowym w Przemyślu toczyło się pomiędzy stronami postępowanie o zachówek, które jednak zostało zawieszona na zgodny wniosek stron,

a następnie umorzone prawomocnym postanowieniem z dnia 8 czerwca 2011r. Według ustaleń Sądu Okręgowego poczynionych na podstawie akt sprawy Sądu Rejonowego w Przemyślu o sygnaturze I Ns 588/08 o stwierdzenie nabycie spadku po M. K., otwarcie testamentu nastąpiło w dniu 21 października 2008r. Sąd Okręgowy ocenił, że powództwo w niniejszej sprawie powódka wniosła w dniu 14 grudnia 2012r. i nastąpiło to po upływie 3 letniego terminu do wytoczenia powództwa o zachowek wyznaczonego w art. 1007 § 1 k.c. W ocenie Sądu Okręgowego na skutek umorzenia postępowania na podstawie art. 182 § 2 k.p.c. w sprawie I C 741/08 nie nastąpił skutek w postaci przerwy biegu przedawnienia. Sąd Okręgowy rozważył też okoliczność, że ustawą z dnia 18 marca 2011r. o zmianie ustawy kodeks cywilny i niektórych innych ustaw zmianie uległ termin przedawnienia roszczenia o zachowek określony w art. 1007 § 1 i 2, który obecnie wynosi 5 lat. Jednak powołując się na treść art. 8 wskazanej ustawy i fakt, że przedawnienie roszczenia powódki według dotychczasowych przepisów nastąpiło w dniu 21 października 2011r. t.j. przed wejściem w życie przepisów ustawy z dnia 18 marca 2011r. Sąd Okręgowy stwierdził brak podstaw do zastosowania w niniejszej sprawie wydłużonego terminu przedawnienia roszczenia.

Sąd Okręgowy ocenił podniesiony przez pozwanego zarzut z punktu widzenia zasad współżycia społecznego. Wziął pod uwagę, że w obu sprawach strony reprezentowane były przez profesjonalnych pełnomocników oraz, że reprezentujący powódkę pełnomocnik nie złożył wniosku o podjęcie postępowania zawieszzonego w sprawie I C 741/08.

Powódka zaskarżając w całości wyrok Sądu Okręgowego w Przemyślu zarzuciła naruszenie prawa materialnego art. 123 § 1 punkt 1 i 124 § 2 k.c. poprzez ich nie zastosowanie i błędną ocenę, że nie doszło do przerywania biegu przedawnienia roszczenia o zachowek na skutek złożenia przez powódkę pozwu w sprawie I C 741/08. Zarzuciła też naruszenie art. 182 § 2 k.p.c. poprzez niewłaściwą wykładnię przepisu polegającą na przyjęciu, że skutki określone tym przepisem obejmują też skutki prawa materialnego określone w art. 123 k.c.

Wskazując na powyższe zarzuty apelująca domagała się uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach procesu.

W uzasadnieniu apelacji powódka podtrzymała treść zarzutów zgłoszonych przeciwko zaskarżonemu wyrokowi.

Pozwany w piśmie procesowym z dnia 4 listopada 2013r. domagał się oddalenia apelacji powódki i zasądzenia od powódki na jego rzecz kosztów postępowania.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie rozpoznając apelację powódki zważył, co następuje:

Apelacja jest nieuzasadniona.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie w całości podziela ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego, przyjmując je za własne jak i dokonana w oparciu o te ustalenia ocenę prawną. Stanowisko jakie zaprezentował Sąd Okręgowy dokonując oceny, że z punktu widzenia treści art. 123 § 1 punkt 1 k.c., postępowanie sądowe które toczyło się pomiędzy stronami o zachowek w sprawie sygn. akt I C 741/08 nie doprowadziło do skutku w postaci przerwy biegu terminu przedawnienia jest powszechnie akceptowane w orzecznictwie, w tym orzeczeniach Sądu Najwyższego. Dla przykładu należy wskazać wyrok Sądu Najwyższego 10 października 2003 r. II CK 113/02 i postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 września 2008r. sygn. akt IV CSK 213/08. przerwę biegu terminu przedawnienia należy badać pod kątem czy określona czynność może doprowadzić do skutku wymienionego w art. 123 § 1 pkt 1 k.c. Unormowania prawa procesowego sprawiają bowiem, że w niektórych sytuacjach czynności procesowe, pierwotnie podjęte, zostają następnie uznane za bezskuteczne ex tunc. Wówczas upada, także ex tunc, przerwa biegu przedawnienia. Jednym z takich unormowań jest art. 182 § 2 k.p.c. Skutek określony w tym przepisie następuje w przypadku wszystkich czynności, które w myśl art. 123 § 1 k.c. przerwały bieg przedawnienia czy zasiedzenia Przerwa biegu przedawnienia polega na tym, że cały okres od rozpoczęcia biegu przedawnienia do chwili jego przerywania nie podlega wliczeniu do okresu przedawnienia. To, czy przerywanie biegu przedawnienia (zasiedzenia) utrzyma się, czy też zostanie uznane za niebyłe (upadnie), jest konsekwencją dalszych zdarzeń. Do zdarzeń, które wywołują skutek w prawie materialnym w postaci "upadku

przerwy" w biegu przedawnienia zaliczyć należy zwrot pozwu (art. 130 § 2 zd. drugie k.p.c.), cofnięcie pozwu (art. 203 § 2 k.p.c.), umorzenie zawieszono go postępowania (art. 182 § 2 k.p.c.).

We wszystkich wskazanych sytuacjach pozew nie wywołuje żadnych skutków, jakie ustawa wiąże z wytoczeniem powództwa. Wspólną ich cechą jest to, że postępowanie w sprawie nie może zakończyć się wydaniem orzeczenia rozstrzygającego jej istotę. Innymi słowy - nawiązując do treści art. 123 § 1 pkt 1 in fine k.p.c. - można stwierdzić, że postępowanie nie jest w stanie doprowadzić do "dochodzenia, ustalenia, zaspokojenia i zabezpieczenia roszczenia". Konkluzja ta prowadzi do wniosku, że we wskazanych sytuacjach procesowy bieg przedawnienia nie został przerwany. Z perspektywy przedstawionego wyżej poglądu akceptowanego w całości również przez Sąd Apelacyjny stwierdzić należy, że podniesione w apelacji zarzuty naruszenia prawa materialnego okazały się nieuzasadnione.

W ramach podniesionego przez apelującą zarzutu naruszenia prawa materialnego Sąd Apelacyjny ocenił jako prawidłową przedstawioną przez Sąd I instancji argumentację świadczącą o braku podstaw do stwierdzenia, że podniesienie przez pozwanego zarzutu przedawnienia w okolicznościach niniejszej sprawy naruszało zasady współżycia społecznego (art. 5 k.c.). Obecnie, pomimo istniejących w tym zakresie kontrowersji, przyjmuje się powszechnie, że nieuwzględnienie zarzutu przedawnienia w oparciu o przepis art. 5 k.c. jest dopuszczalne (zob. m.in. wyr. SN z dnia 16 lutego 2006 r., IV CK 380/05, Lex nr 179977: "Powołanie się na art. 5 k.c. w związku z zarzutem przedawnienia może mieć miejsce tylko w wypadkach wyjątkowych, niemniej wyjątkowość ta może być związana z przyczynami dotyczącymi osoby dochodzącej roszczenia", a także wyr. SN z dnia 7 listopada 2003 r., V CK 399/02, Lex nr 175965: "Przy ocenie możliwości zastosowania art. 5 k.c. należy mieć na uwadze - ze względu na charakter tego przepisu - wszystkie okoliczności sprawy występujące tak po stronie wierzyciela, jak i dłużnika."

Sąd Okręgowy dokonał prawidłowej oceny, czy podniesiony przez pozwanego zarzut, nie jest sprzeczny z zasadami współżycia społecznego.

Niezależnie od ocenionych przez Sąd Okręgowy kwestii związanej ze zmianą przepisów i dość niefortunnym dla powódki upływem terminu przedawnienia na kilka dni przed wejściem w życie przepisów wydłużających termin przedawnienia, Sąd Apelacyjny miał na uwadze, że powódka wystąpiła ponownie o ochronę prawną dopiero w grudniu 2012r., a więc znacznie po upływie okresu w jakim doszło do przedawnienia roszczenia. Biorąc pod uwagę, że to wola stron zdecydowała o umorzeniu postępowania w sprawie sygn. akt I C 741/08 powódka nie może obecnie powoływać się na okoliczność, że to działania strony przeciwnej doprowadziły do przedawnienia roszczenia.

Z tych wszystkich względów nie znajdując podstaw faktycznych i prawnych do uwzględnienia apelacji, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację powódki.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie zasady odpowiedzialności za wynik sprawy (art. 98 § 1 k.p.c.). Wysokość zasądzonej tytułem kosztów kwoty wynika z § 13 ust. 2 i § 6 punkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (...).